

Pārbaudes darbs latviešu valodā

8. klasei

1. temats „DZEJAI SVĒTKI RUDENĪ”

Skolēna darba lapa

 Tiek vērtēta pareizrakstība.

Lasi tekstu un pildi uzdevumus!

Lija Brīdaka

Tuvības svētki

Kad saule vakaros jau agrināk jūras vēsajos ūdeņos laižas, kad bērzi pa dzeltenai lapai izkaisa vējos, kad dzērves sasaucas promiešanai, kad bites viršos rūgtēno atvadu saldumu vāc, tad dzejas tikšanās mēnesis septembris atkal ir klāt.

Dzejas dienas, tāpat kā mūsu folklorā un citu mākslas veidu paliekošās izpausmes, jau ir pieskaitāmas latviešu nacionālajiem dārgumiem. Tās nevarēja rasties un izaugt tukšā vietā vai pēc kāda vadoša rīkojuma no augšas. [..]

Mīlestība uz dzeju, sakāpināta interese par to rosināja atļauties izdevniecību piedāvātās lielās tirāžas. [..] Preses izdevumos aizvien biežāk un plašāk parādījās atsevišķi dzejoļi un dzejas kopas, literārie vakari ar dzejnieku piedalīšanos gandrīz vienmēr saaicināja pilnas telpas. [..]

Pirmās Dzejas dienas Latvijā atrada īsto laiku un saikni ar Raini dzejnieka simtgadē 1965. gada 11. septembrī. [..] Raiņa simtgadi atzīmēja ļoti vērienīgi ar dažādiem pasākumiem arī republikas rajonos, bet šī Dzejas dienu stunda izvērtās par svētku kulmināciju.

1966. gada martā Rakstnieku savienības sekretariāta sēdē tika pieņemti lēmumi katru rudeni izdot almanahu „Dzejas diena”, un vēl – Dzejas dienām jāklūst par ikgadēju tradīciju, kas attaisnojās, jo īpašā pozitīvi suģestējošā un uzlādējošā noskaņā, dzejas vārda un klausītāju kopības izjūta aicināja atkal un atkal to atkārtot. [..]

Krājuma galveno uzdevumu ir iezīmējis Andris Vējāns: „Dzīves diena. Dzejas diena. Tās ir kā balss un

almanahs – literāru vai zinātnisku sacerējumu krājums (ko apvieno kāda kopīga pazīme, piemēram, temats, žanrs)

suģestējošs – tāds, kam ir spēja iedarboties uz cilvēka psihi, izraisīt noteiktu stāvokli, attieksmi, izturēšanos

atbalss, kas savstarpēji mijas, radot mūsu šodienas daudzkrāsaino un daiļskanīgo simfoniju. Viena dzejnieka vienas dzejas radīšanas dienā dažkārt koncentrējas, ieplūst mūža gadi. Tāpat tas, acīmredzot, ir noticis ar mūsu „Dzejas dienu”, kas, savākusi liriskas pēdējā laika ražu, meklē ceļu pie saviem lasītājiem. Iespējams, ka arī šoreiz nav piepildījušās visas dzejnieku un grāmatas kārtotāju ieceres. Iespējams, ka netiks piepildītas arī visu lasītāju visas cerības. Bet mēs tuvināties, meklējot dzejas dzīvības saknes mūsu īstenības dzīlēs, laikmeta norisēs, cilvēku sirdīs.”

1. uzdevums.

_____ / 7 punkti

Atzīmē ar X, vai dotais apgalvojums ir patiess vai nepatiess!

	Apgalvojums	Patiess	Nepatiess
1.	Tekstā ir nepārprotamas norādes uz gadalaiku, kurā notiek Dzejas dienas.		
2.	Dzejas dienu rašanos noteica pavēle to organizēšanai.		
3.	Dzejoļu izdošana tajā laikā bija saistīta ar dažādām grūtībām.		
4.	Pasākumos, kuros dzejnieki lasīja savus dzejoļus, piedalījās neliels ļaužu skaits.		
5.	Dzejas dienu tradīcijas iedibināšana ir saistīta ar izcila dzejnieka personību.		
6.	Ar Dzejas dienām ir saistīta grāmatas izdošana.		
7.	Almanahā „Dzejas diena” ir iekļauti noteiktā laikā uzrakstītie dzejoļi.		

2. uzdevums.

_____ / 4 punkti

☛ Formulē un pamato saliktā teikumā Dzejas dienu rašanās nepieciešamību 1965. gadā!

3. uzdevums.

_____ / 4 punkti

- **Formulē un pamato saliktā teikumā pēdējā teksta rindkopā minētā dzejas almanaha „Dzejas diena” vietu Dzejas dienu tradīcijā!**

4. uzdevums.

_____ / 3 punkti

- **Formulē vienkāršā paplašinātā teikumā teksta galveno domu!**

5. uzdevums.

_____ / 4 punkti

- **Izskaidro un pamato, kā tu saproti A. Vējāna vārdus „Dzīves diena. Dzejas diena”!**

6. uzdevums.

_____ / 6 punkti

No teksta pirmās rindkopas izraksti atbilstošus vārdus un vārdu savienojumus!

Epitets	
Metafora	
Personifikācija	
Garšas glezna	
Redzes glezna	
Dzirdes glezna	

7. uzdevums.

_____ / 13 punkti

Nosaki dotajiem vārdiem no izceltā teksta fragmenta vārdšķiru un gramatiskās kategorijas!

1966.	
rudeni	
jākļūst	
par	
īpašā	
un	
atkal	
to	

8. uzdevums.

_____ / 10 punkti

Darini jaunus vārdus, izmantojot dažādas morfēmas!

Pirmatnīgs vārds	Lietvārds	Darbības vārds	Īpašības vārds	Saliktenis
dzeja				
māja				
raksts				
darbs				
dzīve				

9. uzdevums.

 / 12 punkti

🎧 Raksti viedokli (50–70 vārdu), vai Dzejas dienu tradīcija ir aktuāla arī mūsdienās!

This image shows a full page of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a template for writing. There are no margins, text, or other markings on the page.

Kopā _____ punkti.

Pārbaudes darbs latviešu valodā

8. klasei

1. temats „DZEJAI SVĒTKI RUDENĪ”

Skolotāja darba lapa

Pārbaudes darbam paredzētais laiks: 80 minūtes

Izziņas darbības līmeņu īpatsvars nobeiguma pārbaudes darbā

I	II	III	IV
7 punkti / 11 %	29 punkti / 46 %	15 punkti / 24 %	12 punkti / 19 %
Kopā 63 punkti.			

Pārbaudes darbā pārbaudāmie sasniedzamie rezultāti

Uzd.	Sasniedzamais rezultāts	Indikators	Punkti	Izziņas darbības līmenis (SOLO)
1.	Atrod tekstā nepieciešamo informāciju.	Atzīmē, kurš apgalvojums ir patiess, kurš – nepatiess.	Par katru pareizi atzīmētu apgalvojumu – 1 punkts.	I
			Kopā 7 punkti.	
2.	Formulē un pamato saliktā teikumā Dzejas dienu rašanās nepieciešamību. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Formulē un pamato saliktā teikumā Dzejas dienu rašanās nepieciešamību.	Par precīzi formulētu Dzejas dienu rašanās nepieciešamību un pamatojumu – 2 punkti. Par neprecīzi formulētu Dzejas dienu rašanās nepieciešamību un pamatojumu – 1 punkts. Par formulējumu saliktā teikumā – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	III
			Kopā 4 punkti.	
3.	Formulē un pamato saliktā teikumā dzejas almanaha „Dzejas diena” vietu Dzejas dienu tradīcijā. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Formulē un pamato saliktā teikumā dzejas almanaha „Dzejas diena” vietu Dzejas dienu tradīcijā.	Par precīzi formulētu dzejas almanaha „Dzejas diena” vietu Dzejas dienu tradīcijā un pamatojumu – 2 punkti. Par neprecīzi formulētu dzejas almanaha „Dzejas diena” vietu Dzejas dienu tradīcijā un pamatojumu – 1 punkts. Par formulējumu saliktā teikumā – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	III
			Kopā 4 punkti.	

4.	Formulē vienkāršā paplašinātā teikuma teksta galveno domu. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Formulē vienkāršā paplašinātā teikuma teksta galveno domu.	Par precīzi formulētu galveno domu – 2 punkti. Par neprecīzi formulētu galveno domu – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	III
			Kopā 3 punkti.	
5.	Skaidro tekstā ietvertu informāciju un pamato viedokli. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Skaidro un pamato A. Vējāna vārdus „Dzīves diena. Dzejas diena”.	Par precīzi formulētu A. Vējāna vārdu skaidrojumu un pamatojumu – 2 punkti. Par neprecīzi formulētu A. Vējāna vārdu skaidrojumu un pamatojumu – 1 punkts. Par formulējumu saliktā teikumā – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	III
			Kopā 4 punkti.	
6.	Saskata tekstā tēlainās izteiksmes līdzekļus un sajūtu gleznas.	Izraksta no teksta personifikāciju, metaforu un epitetu, garšas, redzes, dzirdes gleznu.	Par katru precīzi izrakstītu piemēru no teksta – 1 punkts.	II
			Kopā 6 punkti.	
7.	Nosaka vārdšķiras un to gramatiskās kategorijas.	Nosaka doto vārdu vārdšķiras un to gramatiskās kategorijas.	Par katru pareizi noteiktu vārdšķiru – 1 punkts. Par pareizi noteiktām gramatiskajām kategorijām lietvārdam, skaitļa vārdam, darbības vārdam, īpašības vārdam, vietniekvārdam – 1 punkts (par katru vārdšķiru).	II
			Kopā 13 punkti.	
8.	Darina vārdus.	Darina no dotajiem vārdiem dažādu vārdšķiru vārdus.	Par pareizi no dotā vārda darinātiem vārdiem – 2 punkti. Par neprecīzi no dotā vārda darinātiem vārdiem – 1 punkts.	II
			Kopā 10 punkti.	
9.	Raksta īso rakstu jeb viedokli.	Raksta īso rakstu jeb viedokli par Dzejas dienām.	Īsā raksta jeb viedokļa vērtēšanas kritēriji.	IV
			Kopā 12 punkti.	

Īsā raksta jeb viedokļa vērtēšanas kritēriji

Vērtēšanas kritērijs	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
Saturs	Teksts daļēji atbilst tematam. Nav piemēra. Domas izteiktas haotiski / tās ir pretrunīgas. Pamatojuma nav / tas izteikts neskaidri, nesaistīti ar tematu. Nepietiekami atklāta autora attieksme / tās nav.	Teksts atbilst tematam. Piemērs ir stereotipisks. Domas izteiktas fragmentāri, trafareti, pamatojums nepārliecinošs. Nepietiekami atklāta autora attieksme / tās nav.	Teksts atbilst tematam. Ir piemērs. Domas patstāvīgas, bet pamatojums nepārliecinošs. Nepietiekami atklāta autora attieksme, bet ir nojaušama.	Teksts atbilst tematam. Ir interesants, saturam atbilstošs piemērs. Domas ir patstāvīgas, pamatotas. Teksts atklāj, skaidri parāda autora attieksmi pret tematu, izvirzīto jautājumu.
Uzbūve	Trūkst divu uzbūves elementu (nav ievadteikuma, nav nobeiguma secinājuma / apkopojuma). Daļēji ievērots apjoms.	Ir ievadteikums, daži teikumi galvenajā daļā un nobeigums, bet nepilnīgs (neskaidri formulēts secinājums / apkopojums). Ievērots apjoms.	Darbs plānveidīgs. Ir ievadteikums, daži teikumi galvenajā daļā un nobeigums, bet nepilnīgs (neskaidri formulēts secinājums / apkopojums). Ievērots apjoms.	Darbs plānveidīgs. Ir ievadteikums, daži teikumi galvenajā daļā un nobeigums (secinājums / apkopojums). Ievērots apjoms.
Valoda**	Izmantotas vienveidīgas sintaktiskās konstrukcijas, vienveidīga teikumu uzbūve / nepamatoti gari teikumi. Tekstā ir vienveidīgs un ierobežots vārdu lietojums, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums. 7–9 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.	Izmantotas vienveidīgas sintaktiskās konstrukcijas, vienveidīga teikumu uzbūve / nepamatoti gari teikumi. Izmantota tematam atbilstoša leksika. 4–6 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.	Izmantotas dažādas sintaktiskās konstrukcijas, dažādi teikumi pēc uzbūves. Izmantota tematam atbilstoša leksika. 1–3 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.	Izmantotas dažādas sintaktiskās konstrukcijas, dažādi teikumi pēc uzbūves. Izmantota tematam atbilstoša, daudzveidīga leksika. Ievērotas ortogrāfijas un interpunkcijas normas.
Darbu nevērtē, ja				
• uzdevums nav izpildīts; • darbs neatbilst tematam; • darbs neatbilst apjomam (mazāk par 30 vārdiem);			• darbs nav salasāms; • darbā vērojamas plaģiāta pazīmes; • darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.	

*Tiek vērtētas tikai apgūtās prasmes.

**10 un vairāk kļūdu (kritērijs: valoda) – 0 punktu.

Pārbaudes darbs latviešu valodā

8. klasei

2. temats „**RUNĀJAM... VAI SAPROTAM CITS CITU?**”

Skolēna darba lapa

 Tiek vērtēta pareizrakstība.

Lasi tekstu un pildi uzdevumus!

Ēriks Kūlis

Nikniķa pirmais darījums

Niķis, Riķis, Nikniķis un abi vecāki vēl brokastoja, kad pie durvīm (no ārpusēs) atskanēja pirmie nepacietīgie klauvējieni.

– Kas tur varētu būt? – satraucās mamma. – Vai kāda steidzīga telegramma, ka Ugunszemē aizdegusies zeme? [..]

– Tie droši vien ir Ciķis vai Stiķis, kas, ejot uz skolu, aizmirsuši mājās dzēšamgumijas, – iebilda tētis.

– Nemaz nav asprātīgi, – secināja mamma. – Pat es zinu, ka ar dzēšamgumiju nevar nodzēst ugunsgrēku.

– Tas ir mans klients, – lepni paziņoja Nikniķis un skaļi iesaucās: – Nāk iekšā, nedauzās!

– Nikniķi, kā tu runā? – pārmetošā balsī jautāja tētis. – Tā nav pieklājīgi!

Nikniķis [..] ķildīgi atbildēja:

– Pieklājīgi, uzklājīgi, apklājīgi, noklājīgi, aizklājīgi, ieklājīgi! Es taču neesmu sega, tepiķis, paklājs vai kājslauķis, kas var būt izklājīgs un pieklājīgs! [..]

Atvērās durvis un uz sliekšņa stāvēja kāds Rū pilsētas iedzīvotājs ar avīzi „Nopietnās Diennakts Ziņas” rokā.

– Labdien, – atnācējs teica. – Vai te pārdod zelta pļavu?

– Atvainojiet, – iesāka tētis, bet Nikniķis viņu pārtrauca: – Jā, es pārdodu! Nāc iekšā! Pagaidi, kamēr paēdīšu, tad runāšu!

Rūķu mammai aiz pārsteiguma izlija sula uz jaunās kleitas. Niķis un Riķis, pārtraukuši delverēties, saskatījās – tā vien šķiet, ka ar mazā brāļuka ierašanos ģimenē sāksies ļoti interesanta dzīve.

– Puika, – tētis, zaudējis savaldību, iesaucās, – kā tu runā ar pieaugušajiem?

Nikniķis iebāza pirkstu Niķa kafijā, nolaizīja to un nobēra: – Ar tiem, kas kaut kur pieauguši, es runāju tāpat kā ar saaugušajiem, noaugušajiem, izaugušajiem, ataugušajiem, aizaugušajiem, neaugušajiem, apaugušajiem...

– Nav svarīgi, – viņu pārtrauca apmeklētājs. – Es gribu zināt, cik maksā zelta pļava! [..]

– Tūkstoš dolāru! – atbildēja brāļuks. – Mūsu pilsētas naudu – rūpuļus es neņemšu. Tiem var kristies kurss. [..]

– Pārāk dārgi! – paziņoja pircējs. – Ja pļava mani apmierinās, es došu piecus simtus!

– Par tādu **smiekla naudu** pļavu pat nerādīšu! – paziņoja Nikniķis. – Mans **laiks maksā dārgāk!**

– Tu, knauķi! – aizvainots sauca pircējs, bet aprāvās, jo pie durvīm atskanēja vēl nepacietīgāki klauvējieni. Un tūdaļ arī pāri sliekšnim pārvēlās cits apmeklētājs – rūķis noskūtu galvu, ādas jakā un tumšās brillēs.

– Zelta pļavu šite pārdod? – viņš bez jebkāda ievada noprasīja. – Kur to var aplūrēt? [..]

Mamma saķēra galvu par tik briesmīgi sakropļotu valodu, kādā runāja plikpauris.

– Kur tu ņēmi pļavu? – tētis apjucis jautāja Nikniķim. – Kāpēc mēs par to neko nezinām? Tavā vecumā...

– Es to privatizēju! Ar visu lielo ozolu vidū! – augstprātīgi atbildēja mazais brāļuks.

– Ar visu lielo ozolu vidū? – reizē iesaucās Niķa, Rika, Stiķa, Ciķa un Nikniķa tētis un mamma. – Bet tā taču ir visas Rū pilsētas svētku pļava! Mēs tajā pulcējamies četrreiz gadā, lai...

– Cik daudz zelta tur ir? – iejaucās noskūtā galva, neņemot vērā abu vecāku acīmredzamo pārsteigumu.

– Atvainojiet, es biju pirmais! – protestēja rūķis. Tur neko nevarēja darīt – zelts kopš laika gala ir izraisījis karstus strīdus.

– Mēs iesim abi, – teica plikpauris. – Tad jau redzēsim, kurš vairāk maksās! [..]

Kad visi pieci – abi pircēji un brāļi – pienāca pie zelta pļavas malas, plikpaurināis uzbrēca: – Tūlīt es tevi piekaušu! Tas taču nav zelts. Tās ir stulbās cūkpienes, kas te zied!

– Nekaunīgais knauķi! – kļiedza arī pirmais pircējs. – Tu esi visnegantākais krāpnieks!

Nikņiķis izriesa savus šauros pleciņus un pamācošā balsī teica: – Ne viss ir zelts, kas spīd!

Bet Niķis un Riķis skatījās ziedošo pieneņu pļavā, kurā kā pa zeltainu paklāju svinīgi kā karalis pastaigājās svētelis; rūķēni ieelpoja smaržu vilni, ko viegla vēja plūsma nesa pāri zemei, un saprata, ka šajā pasaulē ne jau visu var pārdot un ne visu var nopirkt.

1. uzdevums.

_____ / 4 punkti

☞ Skaidro vienkāršā paplašinātā teikumā teksta fragmenta saziņas situācijas mērķi!

2. uzdevums.

_____ / 7 punkti

Papildini tekstu ar trūkstozo informāciju!

Teksta fragmentā darbība sākas brīdī, kad rūķu ģimene _____ . Aprakstītie notikumi norisinās gan _____ , _____ , kas atrodas _____ pilsētā. Pļavu vēlējās iegādāties _____ pircēji. Nikņiķis pļavu vēlējās pārdot kopā ar _____ .

Kā izrādījās, pļavas zelts bija _____ .

3. uzdevums.

_____ / 5 punkti

☞ Izvēlies un pasvītiro formulējumu, kurš atbilst teksta galvenajai domai!
Izskaidro savu izvēli saliktā teikumā!

1. Notikums rūķu ģimenē.
2. Rū pilsētas svētku pļava.
3. Ne visu ir iespējams pārdot, ne visu ir iespējams nopirkt.

4. uzdevums.

_____ / 6 punkti

Novērtē un pamato Nikniņa komunikāciju atbilstoši nosacījumiem!

Personas	Vērtējums vienkāršā teikumā	Vērtējuma pamatojums saliktā teikumā
Komunikācija ar vecākiem		
Komunikācija ar pļavas pircējiem		

5. uzdevums.

_____ / 7 punkti

Uzraksti katram teksta piemēram atbilstošu Nikniņa rakstura īpašību un tai atbilstošu antonīmu!

Teksta piemērs	Rakstura īpašība (lietvārds) teksta piemērā	Rakstura īpašības antonīms (lietvārds)
– Tas ir mans klients, – lepni paziņoja Nikniķis un skaļi iesaucās: – Nāk iekšā, nedauzās!		
Par tādu smiekla naudu pļavu pat nerādīšu! – paziņoja Nikniķis. – Mans laiks maksā dārgāk!		
Nikniķis izriesa savus šauros pleciņus un pamācošā balsī teica: – Ne viss ir zelts, kas spīd!		

6. uzdevums.

_____ / 2 punkti

Uzraksti katram tekstā lietotajam vārdam vienu sinonīmu!

delverēties – _____

briesmīgi – _____

7. uzdevums.

_____ / 4 punkti

Skaidro tekstā lietotos vārdu savienojumus!

Smiekla nauda – _____

Laiks maksā dārgi – _____

8. uzdevums.

_____ / 2 punkti

Izlasi darbības vārda „nodzēst” skaidrojumu tīmekļa vietnē „Tēzaurs” un papildini secinājumu ar trūkstošo informāciju – „nodzēst” ir viennozīmīgs vai daudznozīmīgs vārds!

1. Panākt, būt par cēloni, ka (uguns, liesmas) pārstāj degt.

1.1. Panākt, būt par cēloni, ka (kas degošs) pārstāj degt.

1.2. Panākt, ka (gaismas avots) pārtrauc izstarot gaismu.

Stabili vārdu savienojumi *Nodzēst (arī izslēgt, nogriezt) gaismu.*

2. Dzēšot iznīcināt (piemēram, uzrakstīto).

3. Panākt, būt par cēloni, ka (kas) kļūst nesaskatāms.

3.1. Būt par cēloni tam, ka izzūd (krāsu spilgtums un atšķirības, gaisma).

4. Samaksāt (parādu).

5. apvidvārds Panākt, ka pazeminās (ķermeņa paaugstināta temperatūra).

6. apvidvārds Notraukt (rasu).

Secinājums

Vārds „nodzēst” ir _____ vārds,
jo tam ir _____.

9. uzdevums.

_____ / 1 punkts

Izmanto 8. uzdevuma tīmekļa vietnes „Tēzaurs” informāciju un ieraksti tabulā vārda „nodzēst” teikumā lietotās nozīmes kārtas numuru!

Teikums	Nozīmes kārtas numurs
Nemaz nav asprātīgi, – secināja mamma. – Pat es zinu, ka ar dzēšamgumi-ju nevar nodzēst ugunsgrēku.	

Pārbaudes darbs latviešu valodā

8. klasei

2. temats „**RUNĀJAM... VAI SAPROTAM CITS CITU?**”

Skolotāja darba lapa

Pārbaudes darbam paredzētais laiks: 80 minūtes

Izziņas darbības līmeņu īpatsvars nobeiguma pārbaudes darbā

I	II	III	IV
10 punkti / 19 %	22 punkti / 42 %	8 punkti / 16 %	12 punkti / 23 %
Kopā 52 punkti.			

Pārbaudes darbā pārbaudāmie sasniedzamie rezultāti

Uzd.	Sasniedzamais rezultāts	Indikators	Punkti	Izziņas darbības līmenis (SOLO)
1.	Skaidro teksta fragmenta saziņas situācijas mērķi vienkāršā paplašinātā teikumā. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Skaidro saziņas situācijas mērķi.	Par precīzi skaidrotu saziņas situācijas mērķi – 2 punkti. Par vispārīgi, nekonkrēti, frāžaini skaidrotu saziņas situācijas mērķi – 1 punkts. Par skaidrojumu vienkāršā paplašinātā teikumā – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	II
			Kopā 4 punkti.	
2.	Papildina tekstu ar trūkstošo informāciju.	Papildina tekstu ar trūkstošo informāciju.	Par katru precīzu un teksta saturam atbilstošu atbildi – 1 punkts.	I
			Kopā 7 punkti.	
3.	Nosaka atbilstošu formulējumu teksta galvenajai domai. Izskaidro saliktā teikumā izvēli. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Nosaka atbilstošu formulējumu teksta galvenajai domai. Veido pamatojumu pēc nosacījuma.	Par pareizi izvēlētu teksta galveno domu – 1 punkts. Par precīzi skaidrotu izvēli – 2 punkti. Par vispārīgi, frāžaini skaidrotu izvēli – 1 punkts. Par skaidrojumu saliktā teikumā – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	II

			Kopā 5 punkti.	
4.	Novērtē un pamato galvenā varoņa komunikāciju atbilstoši nosacījumiem. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Novērtē un pamato galvenā varoņa komunikāciju atbilstoši nosacījumiem.	Par precīzu un saprotamu vērtējuma formulējumu (komunikācija ar vecākiem) – 1 punkts. Par precīzu un argumentētu pamatojumu (komunikācija ar vecākiem) – 1 punkts. Par precīzu un saprotamu vērtējuma formulējumu (komunikācija ar pircējiem) – 1 punkts. Par precīzu un argumentētu pamatojumu (komunikācija ar pircējiem) – 1 punkts. Par vērtējuma pamatojumu saliktā teikumā – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	III
			Kopā 6 punkti.	
5.	Nosaka teksta piemērā atbilstošu galvenā varoņa rakstura īpašību, nosauc (uzraksta) atbilstošu rakstura īpašības antonīmu. Lieto nosacījumos norādīto vārdšķiru.	Nosaka teksta piemērā atbilstošu galvenā varoņa īpašību, uzraksta atbilstošu rakstura īpašības antonīmu.	Par katru saturiski pareizi uzrakstītu īpašību – 1 punkts. Par katru atbilstošu antonīmu – 1 punkts. Par uzdevuma nosacījuma (vārdšķira: lietvārds) ievērošanu – 1 punkts.	II
			Kopā 7 punkti.	
6.	Nosauc tekstā lietotajam vārdam sinonīmu.	Uzraksta sinonīmu dotajiem vārdiem.	Par saturiski pareizi uzrakstītu sinonīmu – 1 punkts.	I
			Kopā 2 punkti.	
7.	Skaidro tekstā lietotos vārdu savienojumus.	Skaidro vārdu savienojumus.	Par precīzu vārdu savienojuma skaidrojumu – 2 punkti. Par daļēji precīzu vārdu savienojuma skaidrojumu – 1 punkts.	II
			Kopā 4 punkti.	
8.	Nosaka, vai vārds ir viennozīmīgs vai daudznozīmīgs, skaidro izvēli.	Papildina secinājumu, ierakstot prasīto informāciju.	Par precīzi noteiktu un ierakstītu trūkstošo informāciju dotajā secinājumā (viennozīmīgs vai daudznozīmīgs vārds un atbilstošs skaidrojums) – 2 punkti. Par neprecīzi ierakstītu trūkstošo informāciju dotajā secinājumā (trūkst viena ieraksta / tas nav precīzs, piem., neprecīzs skaidrojums) – 1 punkts.	II

			Kopā 2 punkti.	
9.	Nosaka tekstā lietotā vārda atbilstošās nozīmes skaidrojumu šķirkli.	Nosaka dotajam vārdam tekstā pareizās nozīmes skaidrojumu.	Par tekstā minētā vārda pareizās nozīmes skaidrojuma noteikšanu – 1 punkts.	I
			Kopā 1 punkts.	
10.	Raksta teikumus, demonstrējot izpratni par vārda tiešo un pārnesto nozīmi.	Raksta teikumus, ievērojot nosacījumus – vārds teikumā tiešā un pārnestā nozīmē.	Par katru saturiski pareizi veidotu teikumu, iesaistot vārdu tiešā nozīmē – 1 punkts. Par katru saturiski pareizi veidotu teikumu, iesaistot vārdu pārnestā nozīmē – 1 punkts.	III
			Kopā 2 punkti.	
11.	Demonstrē tekstveides (viedokļa) prasmes.	Radīts savs teksts.	Viedokļa vērtēšanas kritēriji.	IV
			Kopā 12 punkti.	

Īsā raksta jeb viedokļa vērtēšanas kritēriji

Vērtēšanas kritērijs	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
Saturs	Teksts daļēji atbilst tematam. Nav piemēra. Domas izteiktas haotiski / tās ir pretrunīgas. Pamatojuma nav / tas izteikts neskaidri, nesaistīti ar tematu. Nepietiekami atklāta autora attieksme / tās nav.	Teksts atbilst tematam. Piemērs ir stereotipisks. Domas izteiktas fragmentāri, trafareti, pamatojums nepārliecinošs. Nepietiekami atklāta autora attieksme / tās nav.	Teksts atbilst tematam. Ir piemērs. Domas patstāvīgas, bet pamatojums nepārliecinošs. Nepietiekami atklāta autora attieksme, bet ir nojaušama.	Teksts atbilst tematam. Ir interesants, saturam atbilstošs piemērs. Domas ir patstāvīgas, pamatotas. Teksts atklāj, skaidri parāda autora attieksmi pret tematu, izvirzīto jautājumu.
Uzbūve	Trūkst divu uzbūves elementu (nav ievadteikuma, nav nobeiguma secinājuma / apkopojuma). Daļēji ievērots apjoms.	Ir ievadteikums, daži teikumi galvenajā daļā un nobeigums, bet nepilnīgs (neskaidri formulēts secinājums / apkopojums). Ievērots apjoms.	Darbs plānveidīgs. Ir ievadteikums, daži teikumi galvenajā daļā un nobeigums, bet nepilnīgs (neskaidri formulēts secinājums / apkopojums). Ievērots apjoms.	Darbs plānveidīgs. Ir ievadteikums, daži teikumi galvenajā daļā un nobeigums (secinājums / apkopojums). Ievērots apjoms.

Valoda**	Izmantotas vienkāršas sintaktiskās konstrukcijas, vienkārša teikumu uzbūve / nepamatoti garie teikumi. Tekstā ir vienkāršs un ierobežots vārdu lietojums, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums. 7–9 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.	Izmantotas vienkāršas sintaktiskās konstrukcijas, vienkārša teikumu uzbūve / nepamatoti garie teikumi. Izmantota tematam atbilstoša leksika. 4–6 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.	Izmantotas dažādas sintaktiskās konstrukcijas, dažādi teikumi pēc uzbūves. Izmantota tematam atbilstoša leksika. 1–3 ortogrāfijas un/vai interpunkcijas kļūdas.	Izmantotas dažādas sintaktiskās konstrukcijas, dažādi teikumi pēc uzbūves. Izmantota tematam atbilstoša, daudzveidīga leksika. Ievērotas ortogrāfijas un interpunkcijas normas.
Darbu nevērtē, ja				
	• uzdevums nav izpildīts; • darbs neatbilst tematam; • darbs neatbilst apjomam (mazāk par 30 vārdiem);	• darbs nav salasāms; • darbā vērojamas plašiāta pazīmes; • darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.		

*Tiek vērtētas tikai apgūtās prasmes.

**10 un vairāk kļūdu (kritērijs: valoda) – 0 punktu.

Pārbaudes darbs latviešu valodā

8. klasei

3. temats „JA MAN BŪTU TĀ NAUDIŅA...”

Skolēna darba lapa

 Tiek vērtēta pareizrakstība.

1. uzdevums.

_____ / 10 punkti

Papildini teikumus ar iederīgu informāciju!

1. _____ ir pārnestā nozīmē lietots vārds vai vārdu savienojums.
2. _____ ir uzskats, izpratne, arī attieksme pret kaut ko. Tas balstās uz pieņēmumu.
3. _____ ir vārdi, kurus mūsdienās lieto ļoti reti vai nelieto nemaz.
4. Teksti tiek iedalīti _____, _____ un _____.
5. Vēstījums ir teksts, kurā _____.
6. _____ tiek risinātas kādas problēmas par noteiktu tematu, izteikts vērtējums un secinājumi.
7. Datorrakstā saistīto atstarpi lieto:
 - 1) _____;
 - 2) _____.

Lasi tekstu un pildi uzdevumus!

Latvijas teritorijā, galvenokārt **10.–12. gs.** arheoloģiskajos pieminekļos, atrastas arī Bizantijas impērijas monētas – sudraba miliarisiji.

10. gs. beigās Latvijā parādījās arī dažādas Rietumeiropas sudraba monētas – denāri. Tie Latvijā visintensīvāk izplatījās 11. gs. 20.–50. gados, bet 11. gs. beigās un 12. gs. sākumā denāru ieplūde apsīka. Sekoja gandrīz gadsimtu ilgs bezmonētu periods, kad par maksāšanas līdzekli izmantoja sudraba stienīšus.

Visā Rietumeiropā 13. gs. bija ekonomisku un politisku pārmaiņu laiks. Baltijā tas iezīmējās ar krustnešu agresiju un monētu apgrozības atjaunošanos.

Tirdzniecisko darījumu rezultātā Latvijas teritorijā nonāca Gotlandes 13. gs. brakteāti un pusbrakteāti, kā arī vācu denāri.

Nākamais posms augstvērtīga sudraba maksāšanas līdzekļa radīšanā Eiropā ir 1500. gada naudas reforma Saksijā, kad Fronauā pie Annabergas sāka kalt guldengrašus – 8 monētas no 15 lotu vērtās sudraba mārkas, kas katra svēra **29,23 gramus**, bet tīrais sudrabs tajā bija 27,4 grami.

Naudas kalšanas tiesības Livonijā bija Rīgas arhibīskapam, Tartu bīskapam un Livonijas ordeņmestram. Livonijas ordeņa mestri kopš 14. gadsimta vidus Tallinā un kopš 15. gadsimta beigām Rīgā un Cēsīs kala šiliņus un feniņus.

16. gadsimta pirmajā pusē Livonijā bez šiliņiem un feniņiem kala arī lielākas sudraba monētas: vērduņus, pusmārkas, mārkas, dālderus un pat zelta dukātus.

Arī Latvijas teritorijā vairākkārt ir izlaistas dukāta tipa monētas. Pirmie zelta dukāti Rīgā kalti **1523.** gadā Livonijas ordeņa mestra Voltera fon Pletenberga laikā. Toreiz viens dukāts līdzinājās trīs dālderiem. 1525. gadā izgatavotas pat 10 dukātu monētas.

Ir dokumentētas ziņas, ka Latvijas teritorijā dukāti izmantoti darījumos jau 14. gadsimtā, piemēram, to apliecina ieraksti Rīgas parādnieku grāmatā (par 1286.–1352. g.).

Dālderis ne tikai pats bija liela vērtība, gandrīz trīs gadsimtus tā bija arī galvenā tirdzniecības monēta. Tajās zemēs, kur nebija sudraba atradņu, dālderis izmantoja arī kā izejmateriālu vietējo monētu kalšanai. Par dālderu 17. gs. varēja nopirkt 144 labi barotas cūkas vai 28 labus zirgus.

(Pēc interneta materiāliem)

2. uzdevums.

_____ / 5 punkti

Papildini teikumus ar iederīgu informāciju!

1. Latvijā laikā no 10. līdz 13. gadsimtam dažādas monētas tika atvestas no _____,
un _____.
2. Kā maksāšanas līdzekli sudraba stienišus Latvijā izmantoja _____
_____ gadsimtā.

3. Rietumeiropā pārmaiņas naudas sistēmā notika tad, kad kā maksāšanas līdzekli atsāka izmantot _____.
4. Pirmā Latvijā kaltā nauda parādījās _____.
5. Vērtīgākā naudas vienība vairākus gadsimtus bija _____.

3. uzdevums.

_____ / 4 punkti

Formulē lasītā teksta galveno domu saliktā teikumā!

4. uzdevums.

_____ / 3 punkti

Izraksti no treknrakstā izceltā teksta fragmenta trīs vecvārdus!

5. uzdevums.

_____ / 3 punkti

Raksti ar vārdiem lasītajā tekstā izceltos skaitļa vārdus!

1523. gadā – _____

10.–12. gs. – _____

29,23 gramus – _____

6. uzdevums.

_____ / 3 punkti

Skaidro frazeoloģismu nozīmi!

Kult tukšus salmus – _____

Naudas vergs – _____

Atrotīt piedurknes – _____

7. uzdevums.

_____ / 6 punkti

☞ Izvēlies divus 6. uzdevuma frazeologismus un katru no tiem iesaisti saliktā pakārtotā teikumā, lai atklātos to nozīme!

1. _____

2. _____

8. uzdevums.

_____ / 6 punkti

**Izvēlies vienu no piedāvātajiem pārsprieduma tematiem un to pasvītro!
Gatavojies pārsprieduma rakstīšanai – raksti apgalvojumu, kuru izmantosi
ievadā, un divus faktus, ar kuriem pamatosi izteikto apgalvojumu!**

Skopais maksā divreiz.
Kam daudz naudas, tam daudz raižu.

Apgalvojums

Fakti

1. _____

2. _____

9. uzdevums.

 / 13 punkti

☛ Raksti pārspriedumu (150–200 vārdu) par 8. uzdevumā izvēlēto tematu un izmanto 8. uzdevumā sniegtās atbildes! Raksti virsrakstu!

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Kopā _____ punkti.

Pārbaudes darbs latviešu valodā

8. klasei

3. temats „JA MAN BŪTU TĀ NAUDIŅA...”

Skolotāja darba lapa

Pārbaudes darbam paredzētais laiks: 80 minūtes

Izziņas darbības līmeņu īpatsvars nobeiguma pārbaudes darbā

I	II	III	IV
21 punkti / 40 %	3 punkti / 6 %	16 punkti / 30 %	13 punkti / 24 %
Kopā 53 punkti.			

Pārbaudes darbā pārbaudāmie sasniedzamie rezultāti

Uzd.	Sasniedzamais rezultāts	Indikators	Punkti	Izziņas darbības līmenis (SOLO)
1.	Zina, kas ir frazeoloģisms; zina, kas ir vecvārdi; zina, kas ir saistītā atstarpe un kad to datorrakstā lieto; zina, kā iedala tekstus (apraksts, vēstījums un pārspriedums); zina, kas ir viedoklis.	Papildina teikumus ar iederīgu informāciju.	Par katru iederīgu informācijas vienību – 1 punkts.	I
			Kopā 10 punkti.	
2.	Atrod tekstā tieši un netieši nolasāmu informāciju.	Papildina teikumus ar iederīgu informāciju no teksta.	Par katru pareizi papildinātu teikumu – 1 punkts.	I
			Kopā 5 punkti.	
3.	Formulē saliktā teikumā teksta galveno domu. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Formulē teksta galveno domu saliktā teikumā.	Par pareizi formulētu galveno domu – 2 punkti. Par daļēji pareizi formulētu galveno domu – 1 punkts. Par pareizi veidotu saliktu teikumu – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu – 1 punkts.	III
			Kopā 4 punkti.	

4.	Saskata tekstā vecvārdus.	No teksta izraksta vecvārdus.	Par katru pareizi izrakstītu vecvārdu – 1 punkts.	I
			Kopā 3 punkti	
5.	Ievēro skaitļa vārdu (gadskaitļi, decimāldaļas, īstās daļas) pareizrakstību.	Raksta skaitļa vārdus ar vārdiem.	Par katru pareizi uzrakstītu skaitļa vārdu – 1 punkts.	II
			Kopā 3 punkti.	
6.	Zina frazeoloģismu nozīmi.	Skaidro frazeoloģismu nozīmi.	Par katru pareizi atklātu frazeoloģisma nozīmi – 1 punkts.	I
			Kopā 3 punkti.	
7.	Iesaista saliktā pakārtotā teikumā frazeoloģismu, atklājot tā nozīmi. Ievēro ortogrāfijas un interpunkcijas normas.	Iesaista saliktā pakārtotā teikumā frazeoloģismu, atklājot tā nozīmi.	Par katru saturiski pareizi iesaistītu frazeoloģismu – 1 punkts. Par katru pareizi izveidotu saliktu pakārtotu teikumu – 1 punkts. Par ortogrāfijas un interpunkcijas normu ievērošanu teikumā – 1 punkts.	III
			Kopā 6 punkti.	
8.	Plāno pārspriedumu, izvēloties tematam atbilstošus faktus. Formulē ievada apgalvojumu.	Raksta izvēlētajam pārsprieduma tematam apgalvojumu un divus faktus, kas to pierāda.	Par precīzu, loģisku un ievadam atbilstošu apgalvojumu – 2 punkti. Par formālu, daļēji attiecināmu uz ievadu apgalvojumu – 1 punkts. Par neloģisku, nesaistītu ar tematu apgalvojumu – 0 punktu. Par katru tematam pilnībā atbilstošu faktu – 2 punkti. Par katru tematam daļēji atbilstošu faktu – 1 punkts. Par katru tematam neatbilstošu faktu – 0 punktu.	III
			Kopā 6 punkti.	
9.	Raksta pārspriedumu, demonstrējot tekstveides prasmes atbilstoši kritērijiem.	Raksta pārspriedumu par noteiktu tematu.	Tekstveides (pārsprieduma) vērtēšanas kritēriji. Iegūto punktu skaitu (maks. 26 punkti) reizina ar koeficientu 0,5.	IV
			Kopā 13 punkti.	

Pārsprieduma vērtēšanas kritēriji

Vērtēšanas kritērijs	1 punkts	2 punkti	3 punkti	4 punkti
Temata atklāsme o punktu, ja darbs neatbilst pārsprieduma žanra domrakstam un/vai tematam. Darbs netiek vērtēts.	Saturs daļēji atbilst tematam un pārsprieduma žanram (dominē vēstījuma un/vai apraksta elementi). Skatījums uz problēmu /jautājumu ir vienkāršots un virspusējs. Izteiktās domas ir frāžainas.	Saturs atbilst tematam un pārsprieduma žanram, taču problēma/jautājums atklāts virspusēji, ir novirze no temata. Spriedumi ir trafareti/neveikli, nav iekļauti secinājumi.	Saturs atbilst tematam un pārsprieduma žanram, taču temats ir sašaurināts vai paplašināts. Patstāvīgi spriedumi un secinājumi, taču tie pilnībā neatklāj problēmas/jautājuma būtību un autora personisko attieksmi.	Pārsprieduma saturs pilnībā atbilst tematam. Jautājumi aplūkoti plaši, loģiski un saprotami; tekstā ietverti patstāvīgi spriedumi un secinājumi, atklāta autora personiskā attieksme, atziņas, vērtējums.
Teksta struktūra	Darbs nav plānveidīgs. Trūkst nobeiguma vai ievada. Nav dalījuma rindkopās.	Teksta daļu apjoms ir nesamērīgs. Daļēji ievērots dalījums rindkopās, trūkst saistījuma starp tām; un/vai nav ievērotas atkāpes.	Ievērots dalījums rindkopās, ir vismaz 3 rindkopas, tās ir loģiski izkārtotas, vietām nav saistījuma starp tām, ir ievērotas atkāpes.	Teksts ir plānveidīgs, loģisks, strukturāli vienots. Ievērots dalījums 4 vai 5 rindkopās, tās ir saturiski saistītas. Ir ievērotas atkāpes.
Teksta apjoms o punktu, ja pārsprieduma apjoms ir mazāks par 120 vārdiem. Darbs netiek vērtēts.	Teksts daļēji atbilst norādītajam apjomam (120–150 vārdi).	Teksta apjoms ir 150–200 vārdi. Pārsniegts apjoms neietekmē vērtējumu.		

Argumentēšana	Tekstā izmantoti vispārīgi apgalvojumi, tie nav pamatoti ar faktiem vai autora personisko pieredzi. Darbs ir bezpersonisks.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir sašaurināti vai pārāk vispārīgi. Argumentēšanai izmantota tikai autora personiskā pieredze.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir saprotami, tie ir saistīti ar izklāstītā jautājuma saturu. Argumentēšanai izmantota autora personiskā pieredze un vismaz viens precīzi formulēts fakts.	Tekstā iekļautie apgalvojumi ir formulēti skaidri un precīzi. Pierādījumi ir izvērsti un skaidroti, atklājot rakstītāja personisko attieksmi. Argumentēšanai izmantoti 2 skaidri un precīzi formulēti fakti un autora personiskā pieredze.
Vārdu krājums	Tekstā ir vienveidīgs un ierobežots vārdu lietojums, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (7–10 gadījumi).*	Tekstā kopumā ir atbilstošs vārdu lietojums, taču ir pieļauta nepamatota vārdu atkātošanās un frāžainība, kā arī nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (4–6 gadījumi).	Tekstā ir atbilstošs vārdu lietojums, taču pieļauts nozīmes ziņā neprecīzu vārdu lietojums (1–3 gadījumi).	Tekstā ir tematam un satura atklāsmei atbilstošs, bagātīgs un precīzs vārdu lietojums. Nav kļūdu.
Ortogrāfijas normas	Tekstā pieļautas 7–10* ortogrāfijas kļūdas.	Tekstā pieļautas 4–6 ortogrāfijas kļūdas.	Tekstā pieļautas 1–3 ortogrāfijas kļūdas.	Tekstā ir ievērotas ortogrāfijas normas. Nav kļūdu.
Interpunkcijas normas	Pieļautas 7–10* interpunkcijas kļūdas.	Pieļautas 4–6 interpunkcijas kļūdas.	Pieļautas 1–3 interpunkcijas kļūdas.	Tekstā ir precīzi ievērotas interpunkcijas normas. Nav kļūdu.
Pārspriedumu nevērtē, ja				
	• uzdevums nav izpildīts; • darbs neatbilst piedāvātajam tematam; • darbs neatbilst apjomam (mazāk par 120 vārdiem);		• darbs nav salasāms; • darbā vērojamas plaģiāta pazīmes; • darbā ir lasāmi cilvēka cieņu aizskaroši izteikumi.	

*Tiek vērtētas tikai apgūtās prasmes.

*11 un vairāk kļūdu (kritēriji: Vārdu krājums. Ortogrāfijas normas. Interpunkcijas normas.) – o punktu.